

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Kfv.VII.38.334/2019/6.

A tanács tagjai: . Zanathy János
a tanács elnöke
. Farkas Katalin
előadó bíró
. Magyarfalvi Katalin
bíró

A felperes:

Az alperes: Budapesti Rendőr-főkapitányság

Az alperes képviselője: kamarai jogtanácsos

A per tárgya: illetménnyel kapcsolatos közszolgálati jogviszony

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat:

Fővárosi Törvényszék: 4.Kf.650.204/2019/6.

Az elsőfokú bíróság határozatának száma:

Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 61.K.33.747/2018/7.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 4.Kf.650.204/2019/6. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 61.K.33.747/2018/7.számú ítéletét a fellebbezéssel érintett részében megváltoztatja és a felperes keresetét abban a részében, amelyben az elsőfokú bíróság az alperest 1.746.824 (egymillió-hétszáznegyvenhatezer-nyolcszázhuszonnégyszáz) forint illetménykülönbözet és kamata megfizetésére kötelezte elutasítja, az elsőfokú bíróság ítéletének az alperest a felperes javára perköltség fizetésére kötelező rendelkezését mellőzi.

Az első- és a másodfokú bírósági, valamint a felülvizsgálati eljárás illetékét a magyar állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

Tényállás

- [1] A felperes az alperes hivatásos állományú tagjaként 2012. december 31-ig 38.650 forint különleges bevetési pótlékban részesült, amely pótlék folyósítását az alperes a 2012. évi átszervezés miatt megszüntette és vezetői döntés alapján a korábban a bevetési pótlékban részesülő hivatásos állományúak beosztási illetményét úgy

térítette el, hogy annak összege a korábbi illetményük összegével megegyezzen. Ennek megfelelően a felperes beosztási illetményébe 33.609 forint (36,23% eltérítés) került beépítésre, így az összes illetménye változatlan maradt. A felperes munkaköréből eredően folyamatosan vezetett szolgálati gépjárművet, amelyért 2015. júliusig gépjárművezetői pótlékban részesült.

- [2] Az alperes a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (továbbiakban: Hszt.) alapján a felperes részére megállapított illetményénél figyelmen kívül hagyta a 2015. július 1. előtt alkalmazott illetményeltérítést és a gépjárművezetői pótlék összegét.
- [3] A felperes szolgálati panaszában kérte 2015. július 1-től 2018. június 30-ig egy összegben, 2018. július 1-től a „helyes összeg megállapításáig” havi összegben meghatározott elmaradt illetmény-különbözet és gépjárművezetői pótlék megfizetését. Az alperes a szolgálati panaszt felterjesztette az Országos Rendőrfőkapitány részére, aki a felperes panaszát elutasította azzal az indokolással, hogy a felperes a különleges bevetési pótlékra való jogosultsága 2013. január 1-től történt megszüntetésére tekintettel illetményeltérítésre, kompenzációra nem volt jogosult. A Hszt. 352. § b) pont 1. alpontja értelmében a korábbi rendszeres díjazás meghatározásakor a régi Hszt. 101. § (4) bekezdés szerinti 2015. évi illetményeltérítést nem lehet figyelembe venni.

A felperes keresete és az alperes védírata

- [4] A felperes kereseti kérelmében kérte az alperes kötelezését 2015. július 1. és 2018. október 31. közötti időre járó 1.746.824 forint illetményeltérítés és 28.128 forint gépjárművezetői pótlék összesen 1.774.952 forint illetmény-különbözet és kamata megfizetésére. Előadta, hogy a munkáltató a besorolás során a Hszt. 352. § b) pontja ellenére nem vette figyelembe a korábbi rendszeres díjazása részét képező, a megszüntetett bevetési pótlék kompenzációjaként 2013. január 1-től 2015. június 30-ig folyósított illetményeltérítés és gépjárművezetői pótlék összegét. A munkáltató nem a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (továbbiakban: régi Hszt.) 101. § (4) bekezdése szerinti, azaz a teljesítményértékelésen alapuló illetményeltérítést alkalmazta, hanem az elvett különleges bevetési pótlék összegét kompenzálta. A gépjárművezetői pótléket rendszeresen megkapta, ezért azt nem lehet eseti pótléknak tekinteni.
- [5] Az alperes védíratában a kereset elutasítását kérte. Érvelése szerint a régi Hszt. 101. § (4) bekezdése szerinti illetményeltérítés beszámítását a Hszt. 352. § b) pontjának 1. alpontja kizárja. Nem vitatta, hogy a felperes tekintetében teljesítményértékelés nem történt és azt sem, hogy a felperes az illetményeltérítésre a különleges bevetési pótlék megszüntetésére

tekintettel volt jogosult. A felperes részére az alperes 2014. július 1. napi hatállyal eseti gépjárművezetői pótlékra jogosultságot állapított meg, ezért nincs lehetőség az eseti pótlék rendszeres illetményként történő figyelembevételére. A keresetetösszegszerűségében nem, illetve csak annyiban vitatta, hogy a felperes nem terjeszkedhet túl a szolgálati panaszban meghatározott (2015. július 1.- 2018. június 30.) időtartamon.

Az első- és másodfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest a felperes részére 1.774.952 forint elmaradt illetmény és ezen összegnek 2017. március 1. napjától a kifizetés napjáig járó kamata megfizetésére. Megállapította, hogy a felperes tekintetében teljesítményértékelés nem történt, ezért az illetményeltérítésre nem a régi Hszt. 101. § (4) bekezdése alapján, hanem a különleges bevetési pótlék megszüntetésére tekintettel került sor. A nem teljesítményértékelés eredményeként biztosított illetményeltérítés a Hszt. 352. § b) pont 1. alpontja szerinti beosztási illetmény része, ezért annak összegét a 2015. július 1. napjától hatályos besorolásnál a Hszt. 351. § (1) bekezdése alapján figyelembe kellett volna venni. A gépjárművezetői pótlékra a felperes jogosult függetlenül attól, hogy azt az alperes eseti pótlékként határozta meg tekintettel arra, hogy a felperes ténylegesen, huzamosabb időn át, rendszeresen vezetett szolgálati gépjárművet. A gépjárművezetői pótlék a Hszt. 352. § b) pont 8. alpontja szerinti rendszeres pótléknak tekintendő, ezért annak összegét a 2015. július 1. napjától hatályos besorolásnál a Hszt. 351. § (1) bekezdése alapján a felperes részére meg kellett volna állapítani.
- [7] Az elsőfokú ítélet ellen az alperes élt fellebbezéssel, kérve annak megváltoztatását és a kereset részbeni elutasítását. Fellebbezésében a védiratában foglaltakat ismételte meg azzal, hogy a régi Hszt. 102. § (2) bekezdése nem volt alkalmazható, az alperes nem alapilletményesíthette volna a bevetési pótlék összegét; jogalap hiányában térítette el a felperes illetményét, a régi Hszt. egyéb rendelkezései sem adtak alapot az illetmény növelésére (eltérítésére). A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.
- [8] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezett részében - annak helyes indokaira tekintettel - helybenhagyta. Rögzítette, hogy az alperes fellebbezésében a gépjárművezetői pótlék megfizetésére vonatkozó elsőfokú bírósági döntést nem támadta, ezért a másodfokú eljárás tárgyát kizárólag az illetményeltérítés megfizetésére vonatkozó ítéleti rendelkezés képezte.
- [9] A másodfokú bíróság az alperes fellebbezésével összefüggésben a következőket emelte ki. A felperes 2012. évben lefolytatott átszervezés alapján a különleges bevetési pótlékra való jogosultságát elveszítette, azonban erre az összegre az alperes

vezetői döntése alapján illetményeltérítés címén továbbra is jogosult volt. Az illetményeltérítésre jogosultságot az alperes a felajánlott beosztás betöltéséig állapította meg és rendelte fizetni. A 2013. január 28-án kiadott állományparancsban még szerepelt, hogy az illetményeltérítésre felperes 2012. évi munkájának értékelése alapján került sor, ezt követően azonban a kiadott parancsokban az illetményeltérítés mértéke megegyezett a korábbi parancsban rögzített összeggel anélkül, hogy a teljesítményértékelésén alapuló illetményeltérítésre vonatkozó megjegyzés feltüntetésre került volna. Az alperes fellebbezési érvelésével szemben a teljesítményértékelés kizárólag az adott évre vonatkozó eltérítést jelenthet. Az alperes sem vitatta, hogy a felperes esetében teljesítményértékelés ténylegesen nem történt, így a korábban vezetői döntés alapján a beosztási illetmény eltérítéseként meghatározott illetményeltérítés visszavonására jogszerűen nem kerülhetett sor. A másodfokú bíróság a régi Hszt. 99. § (2) bekezdését értelmezve megállapította, hogy az alperes az illetmény részévé tette a korábban vezetői döntés alapján - a megszüntetett különleges bevetési pótlék helyett - rendszeresen folyósított összeget, ezáltal nem minősül jogalap nélkül kifizetett juttatásnak, ezért a korábbi rendszeres díjazásába be kell számítani.

- [10] A felperes a szolgálati panaszában 2018. június 31-ig bezárólag egy összegben, azt követően havi összeg megjelölésével terjesztette elő illetményeltérítés iránti igényét, ezért az elsőfokú bíróság jogszabálysértés nélkül kötelezte az alperest 2018. október 31-ig terjedő időszakra az elmaradt illetmény megfizetésére.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [11] A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a bírósági ítélkezés egységesítésének érdekében jogegységi határozat meghozatalát, másodlagosan a másodfokú bíróság új határozat meghozatalára kötelezését kérte a Hszt. 352. § b) pontja, valamint a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.) 346. § (4)-(5) bekezdése bíróság általi megsértése miatt.
- [12] Az alperes a vonatkozó jogszabályhelyek beidézését követően adta elő jogi érveit a következők szerint. A régi Hszt. taxatív felsorolta az illetmény elemeit, meghatározta mely esetekben lehet a hivatásos állomány tagjának az illetményét eltéríteni. A 2013. február 1-től megvalósult szervezet átalakítást követően a felperest átvevő szervezet szervezeti szintje nem volt alacsonyabb az illetménykiegészítés szempontjából, ezért sem a régi Hszt. 103/B. §-a, illetve beosztási illetmény csökkenésének a hiányában a régi Hszt. 102. § (2) bekezdése sem volt alkalmazható. Az alperes az átszervezést követően csak teljesítményértékelés alapján növelhette meg a felperes illetményét, a bevetési pótlék

alapilletményesítésére nem volt lehetőség. Amennyiben az alperes a régi Hszt. szabályaival ellentétesen, teljesítményértékelés hiányában, jogalap nélkül térítette el a felperes illetményét, úgy a 2015. június 1-től megállapított illetményébe a jogalap nélkül folyósított összeg nem volt beszámítható.

- [13] Az alperes fenntartotta azt az álláspontját, miszerint a felperes a szolgálati panaszban megjelölt időtartamot meghaladó időre illetmény-különbözet iránti igényt jogszerűen nem érvényesíthetett, mivel a jövőbeni illetmény-különbözetre vonatkozó kérelemről az alperes, mint jövőbeni esetleges jogsértésről nem dönthetett, ezért az elsőfokú bíróság a szolgálati panaszban foglalt kérelmen túlterjeszkedve járt el.
- [14] Az alperes kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság ítéleti megállapításait a Pp. 346. § (4)-(5) bekezdésébe foglalt indokolási kötelezettsége ellenére nem indokolta, azaz nem magyarázta meg, hogy „az alperes milyen jogcímen térítette el a felperes illetményét és ezt az eltérítést milyen jogcímen kellett volna az alapilletmény részének tekinteni” különös tekintettel arra, hogy a régi Hszt. csak a 101. § (4) bekezdés szerinti illetményeltérítést ismeri.
- [15] Az alperes a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (továbbiakban: Bszi.) 32. § (1) bekezdés a) pontja és 33. § (1) bekezdése alapján az egységes ítélezési gyakorlat biztosítása érdekében kérte, hogy a Kúria jogegységi eljárást kezdeményezzen. E körben hivatkozott arra, hogy több mint hatezer per van folyamatban, amelyek másfél és két és félmillió forint közötti pertárgyértéket képviselnek, továbbá több első- és másodfokú ítélet is eltérő jogi indokolást tartalmaz, illetőleg van olyan másodfokú ítélet is, amely az alperesi állásponttal egyetértve az indokolás hiányossága miatt hatályon kívül helyezte az elsőfokú bíróság ítéletét.
- [16] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte annak helyes indokaira tekintettel. Álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelem a törvényi követelményeknek nem felel meg, az alperes nem határozta meg, hogy mely formában és milyen módon, mely részében kéri a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését. Az alperes ugyan hivatkozott a Pp. 246. § (4) bekezdése (helyesen 346. §-a) bíróság általi megsértésére saját jogi álláspontja megismétlésével, azonban attól, hogy az alperes nem ért egyet a jogerős ítéletben foglaltakkal, ez utóbbi még nem lesz jogszabálysértő.
- [17] Az alacsonyabb beosztásba helyezés nem merült fel a perben, ilyen nem is történt, mint ahogy - az alperes által is elismerten - teljesítményértékelés sem történt. Az alperes csak fellebbezésében hivatkozott arra, hogy teljesítményértékelés hiányában jogalap nélküli volt a kifizetés, álláspontját azonban jogi érvekkel nem támasztotta alá.
- [18] Nem vitatottan a bevetési pótlék megszüntetésekor, annak érdekében, hogy a felperes összes illetménye ne csökkenjen az alperes -

vezetői döntés alapján - a korábbi bevetési pótlék összegével megegyező illetményeltérítést alkalmazott. A régi Hszt.-ben szabályozott teljesítményértékelés alapján történő eltérítés helyett az alperes a beosztási illetmény részévé tette az illetményeltérítést. Mindez nem jelenti azt, hogy a kifizetés jogalap nélküli lett volna. Az alperes figyelmen kívül hagyta, hogy a 2013. és 2014. években született parancsok egyösszegű „beosztási illetményt” határoztak meg, ezért ezzel a beosztási illetménnyel kellett volna számolni 2015. június 30-án is.

- [19] Az alperes megalapozatlanul, a bírói gyakorlattal ellentétesen hivatkozik arra, hogy az eljáró bíróságok a szolgálati panaszon túlterjeszkedtek.
- [20] Az alperes jogegységi határozat kezdeményezése iránti kérelmében felhozott indokok és megállapítások tévesek. Valamennyi peres ügyben helyt adó ítélet született, amelyben az eljáró bíróságok osztották a felperes jogi érveit. Abban az ügyben, ahol a Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletének hiányosságára mutatott rá, a döntés érdemi részét nem érintve az indokolás kiegészítésére hívta fel az elsőfokú bíróságot. Az ítéletek indokolása közötti eltérés - a felperes keresetének egyébként helyt adó döntés meghozatala mellett - azon alapul, hogy az alperes időközben változtatta a védekezését és míg a korábbi perekben a jogalap nélküli kifizetésre nem hivatkozott, addig az utóbbi perekben az ítéletek már erre vonatkozó megállapításokat is tartalmaznak.
- [21] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [22] A felülvizsgálati kérelem megalapozott az alábbiak szerint.
- [23] A Kúria a jogerős ítéletet kizárólag a felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem keretei között vizsgálta felül [Kp. 115. § (2) bekezdés, 108. § (1) bekezdés].
- [24] A jogegységi eljárás előterjesztésének feltételeit tartalmazó Bszi. 32. § (1) bekezdés a) pontja értelmében jogegységi eljárásnak van helye, ha joggyakorlat továbbfejlesztése vagy az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében elvi kérdésben jogegységi határozat meghozatala, korábban meghozott jogegységi határozat megváltoztatása vagy hatályon kívül helyezése szükséges. A Bszi. 33. § (2) bekezdése értelmében a jogegységi határozat meghozatalára irányuló indítványban az indítványozónak meg kell jelölni, hogy milyen kérdésekben és mely okokból kéri a jogegységi tanács határozatának megváltoztatását. Az indítványhoz mellékelni kell az indítvánnyal érintett bírósági határozatok kiadmányát.
- [25] Az alperes jogegységi indítványa a Bszi. 33. § (2) bekezdésében írt követelményeknek nem felelt meg, ezért a Kúria a jogegységi eljárás lefolytatásának kezdeményezésétől eltekintett.
- [26] A peradatok szerint a felperes a 2012. évi átszervezést követően, 2013. január 1-jétől nem volt jogosult különleges bevetési pótléokra, azonban az alperes - vezetői döntés alapján - a

különleges bevetési pótlék összegét - a beosztási illetmény részeként - illetményeltérítés címén tovább fizette annak érdekében, hogy a felperes illetménye ne csökkenjen. Az erre vonatkozó első parancsban még szerepelt az illetményeltérítés alapjául a teljesítményértékelésre történő hivatkozás, az ezt követő években, 2015. június 30-ig tényleges teljesítményértékelés, illetve a teljesítményértékelésre történő hivatkozás nélkül, a parancsnok mérlegelési jogkörében eljárva az illetmény részévé tett, a bevetési pótlék helyett fizetett összeget tovább fizette, ami így nem minősült jogalap nélkül kifizetett juttatásnak, az okiratokban azonban az már nem került feltüntetésre. A felperes részére folyósított összeg meghaladta a teljesítményértékelésen alapuló illetményeltérítés esetére a Hszt. által megengedett maximum összeget, illetve mértéket.

- [27] Az eljáró bíróságoknak a Hszt. 351. § (1) bekezdése által elrendelt, új besorolásra tett alperesi intézkedés jogszerűségét kellett vizsgálniuk, ennek során arról kellett állást foglalniuk, hogy a 351. § (2) bekezdés f) pont szerinti, a 352. § b) pontja által definiált korábbi rendszeres díjazásba beszámítható-e a felperes részére 2013. január 1-től - teljesítményértékelés elvégzése nélkül - megállapított és 2015. június 30-ig, a Hszt. hatályba lépéséig folyósított illetményeltérítés.
- [28] A Hszt. 352. § b) pontja értelmében korábbi rendszeres díjazás: a hivatásos állomány tagját 2015. június 30-án a régi Hszt. 100. §-a szerinti beosztási illetmény, és rendfokozati illetmény, azzal, hogy a 101. § szerinti (4) bekezdése szerinti, 2015. évre megállapított illetményeltérítést nem lehet figyelembe venni, 100/A. §-a szerinti szolgálati időpótlék, 100/B. §-a szerinti vezetői illetménypótlék, 103. §-a szerinti illetménykiegészítés, 103/B. §-a szerinti kompenzációs illetménykiegészítés, 104/A. §-a szerinti képzettségi vagy munkaköri pótlék, 245/I. §-a szerinti kiegészítő juttatás, 254. § (2) bekezdés a) pontja szerinti, egy hónapra számított pótlékok, 292. § szerinti nemzetbiztonsági pótlék, 293. § (1) bekezdés szerinti, egy hónapra számított pótlékok: a személyi pótlék, a gépjárművezetői pótlék, a közterületi pótlék, 306. § (1) bekezdése szerinti, egy hónapra számított pótlékok: a gépjárművezetői pótlék, a lovasjárőri pótlék, a kutyavezetői pótlék, az őrzési pótlék együttes összege.
- [29] A hivatásos állomány tagjának illetményét a 2013. január 1. és 2015. június 3. közötti időszakban a régi Hszt. IX. fejezetében szereplő rendelkezések alapján kellett meghatározni. E szerint a hivatásos állomány tagja szolgálati viszonya alapján havonta illetményre jogosult. Az illetmény beosztási illetményből, rendfokozati illetményből, illetmény-kiegészítésből, szolgálati időpótlékból és a Hszt. által meghatározott illetménypótlékból áll. A beosztási illetmény és a rendfokozati illetmény együttes összege képezi az alapilletményt [rég. Hszt. 99. § (1)-(2) bekezdései]. A beosztási illetmény megállapításához a hivatásos állomány tagját rendfokozata alapján I. vagy II. besorolási osztályba, azon belül a

beosztási szintekhez igazodóan beosztási kategóriákba kellett besorolni, a beosztási kategórián belül pedig, az adott beosztásban eltöltött szolgálati idő tartama függvényében meg kellett állapítani az irányadó fizetési fokozatot is [100. § (1)-(2) bekezdés]. A beosztási illetmény összegét a fizetési fokozatokhoz tartozó szorzószámok és a köztisztviselőkre vonatkozó illetményalap szorzata alapján kellett megállapítani [100. § (4) bekezdés].

- [30] A fenti szabályok alapján megállapított besorolás szerinti beosztási illetmény eltérítésére, annak magasabb, vagy alacsonyabb összegben való megállapítására a törvényhozó az állományilletékes parancsnokok számára a Hszt. 101. § (4) bekezdésében, az ott meghatározott keretek között biztosított hatáskört, amely szerint a beosztási illetményt „a meghatározott személyi juttatások előirányzatán belül a tárgyévet megelőző év teljesítményértékelés alapján” legfeljebb 30%-kal magasabban, illetve 20%-kal alacsonyabban állapíthatta meg. A teljesítményértékelést a Hszt. hatálya alá tartozók esetében a 82-83. §-ok és más jogszabályok [pl. a közszolgálati egyéni teljesítményértékelésről szóló 10/2013. (I.21.) Korm. rendelet] alapján kellett elvégezni.
- [31] A felperes illetményének eltérítésére a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás szerint a fenti rendelkezésekkel ellentétesen került sor. A felperes teljesítményértékelése a 2012-2014. években nem történt meg, ezért illetményének eltérítésére a régi Hszt. 101.§ (4) bekezdése alapján nem kerülhetett sor, ezen túlmenően az illetményeltérítés mértéke meghaladta a régi Hszt.-ben meghatározott 30%-os felső korlátot. A felperes beosztási illetményét az alperes 2013. január 1-től, a különleges bevetési pótlékra való jogosultsága megszűnésétől a kieső összeg pótlásaként, munkaértékelés elvégzése nélkül, kizárólag azért térítette el, hogy az összes illetménye ne csökkenjen.
- [32] Az alperes helytállóan hivatkozott arra, hogy a felperesnek a Hszt. 352. § b) pontjában szabályozott korábbi rendszeres díjazását a régi Hszt. felsorolt rendelkezései alapján kellett meghatározni és arra is, hogy a a korábbi bevetési pótlék összegével azonos, annak „helyébe lépő” illetményeltérítés nem vált a beosztási illetmény részévé, tekintettel arra, hogy az illetmény összetevőit felsoroló Hszt. 99. § (2) bekezdése alapján az illetményeltérítés nem képez önálló jogcímű illetményelemet. A besorolás szerinti beosztási illetmény meghatározása - a fent bemutatottak szerint - objektív kritériumokon alapul, annak eltérítésére csak a tárgyévi munka értékelésének eredményeként kerülhet sor. Az a körülmény, hogy a jogalkotó az előző évi munkateljesítmény - pozitív, vagy negatív irányú - honorálását, a munka minőségének és mennyiségének ellentételezését a besorolás szerinti beosztási illetmény %-os mértékéhez igazítva rendelte meghatározni, nem jelenti azt, hogy az a beosztási illetmény részévé válna. A felperes - a másodfokú bíróság álláspontjával ellentétben - nem vált jogosulttá az illetményeltérítés címén juttatott összegre annak folytán sem, hogy azt az alperes a beosztási illetménybe beszámította, vagyis a Hszt.

99. §-a alapján megállapított besorolási illetményhez hozzáadta. A régi Hszt. IX. fejezete illetményrendszerre vonatkozó szabályozásában nem található olyan rendelkezés, amely a beosztási illetmény perbeli módon történt eltérítésére, a hivatásos állomány tagja által elvégzett munka értékelése nélkül lehetőséget biztosított volna, vagy amely az állományilletékes parancsnokot, vagy más vezetőt arra hatalmazott volna fel, hogy a jogalkotó rendelkezése folytán megszüntetett pótlék folytán kieső illetményelem „helyettesítéséről” más illetményelem biztosításával önállóan, saját hatáskörben rendelkezzen.

[33] A szolgálati viszony az állam és a hivatásos állomány tagja között létrejött különleges jogviszony, amelyben mindkét felet a sajátos szolgálati körülményeknek megfelelő, a törvényben és más jogszabályokban meghatározott jogosultságok illetik és kötelezettségek terhelik. A szolgálati viszonyra vonatkozó szabályok ezért alapvetően kőgenssek, ami miatt nincs lehetőség eltérő, a hivatásos állomány tagja részére kedvezőbb megállapodás megkötésére úgy, ahogyan arra a munkaviszonyban foglalkoztatott munkavállalók esetében a Munka Törvénykönyve lehetőséget ad [EBH2009.2082.].

[34] A Kúria joggyakorlata szerint, a régi Hszt.-ben szabályozott illetményrendszer kifejezi a szolgálati beosztáshoz kapcsolódó felelősséget, a hivatásos szolgálattal járó többletkötelezettséget, a rendvédelmi szerv szervezetrendszerében a szervezeti szintek (helyi, területi, országos) közötti különbséget, továbbá az illetménypótlékok útján honorált többletteljesítményt. A hivatásos állomány tagjaira vonatkozó jogszabályi rendelkezések kőgenssek (EBH2010. 2259.). Ezzel ellentétes a másodfokú bíróság érvelése, amely az illetmény összetevőit felsoroló, régi Hszt. 99. § (2) bekezdéséből arra következtetett, hogy az alperes az illetmény részévé tette a korábban vezetői döntés alapján rendszeresen folyósított különleges bevetési pótlék helyett illetményeltérítés címén folyósított összeget. Ez az értelmezés megfosztaná a Hszt.-t kőgens jellegétől és a munkáltató döntésétől tenné függővé, hogy a jogszabály alapján meghatározott díjazást - a törvényben biztosított, mérlegelésen alapuló díjazási jogcímeken felül - saját hatáskörében megnövelje.

[35] Nem vitatottan, felperes illetményeltérítésének célja a 2012-es átszervezés után elveszített bevetési pótlék kompenzálása volt. A felek között az sem volt vitatott, hogy az átszervezést követően a felperes nem látott el olyan feladatot, amely alapján bevetési pótléokra lett volna jogosult. Az alperesnek a régi Hszt. (és a Hszt.) rendelkezései alapján nem volt és jelenleg sincs olyan lehetősége, hogy a kőgens törvénnyel ellentétes megoldást válasszon egy kieső járandóság pótlására. A Kúria egy korábbi döntésében rámutatott arra, hogy a kőgens rendelkezések nem értelmezhetőek kiterjesztően (EBH2016. M.11.) Amikor kőgens törvényi rendelkezés van, nem lehet az érdemi döntést analógiára, illetve eltérő tényálláson alapuló és ezért tévesen értelmezett eseti döntésekre

alapozni (BH2016. 250.). A jogalkotó hatáskörébe tartozó kérdés a döntés arról, hogy valamely juttatást megteremti-e a munkavállalók részére, és az is, hogy milyen feltételekkel (BH2015. 79.). Ha a jogalkotó az átszervezés során elveszített egyes juttatások kiváltására nem rendelkezett külön juttatásról, akkor az alperes sem alkalmazhat más rendeltetésű és feltételrendszerű díjazási jogcímeket ennek pótlására.

- [36] Jogalkotói döntés következtében megszűnt illetményelemek pótlásáról a munkáltató, jogszabályban foglalt rendelkezés, kifejezett ez irányú felhatalmazás hiányában érvényesen nem rendelkezhet, eltérő rendeltetésű és feltételrendszerű díjazási jogcímeket - ahogyan arra a jelen ügyben sor került -, nem alkalmazhat. A régi Hszt.-ben a törvényhozó szabályozta azt, hogy a hivatásos állomány tagjának milyen esetekben nem csökkenhet az illetménye [102. § (2) bekezdés, 103/B. §], az illetménypótlékra való jogosultság elvesztésének esetére ilyen szabályozást nem alkotott.
- [37] Semmis az a jognyilatkozat vagy annak az a része, amely a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályba vagy egyébként jogszabályba ütközik. A semmisséget hivatalból kell figyelembe venni [rég. Hszt. 9. § (1)-(2) bekezdés]. Részben érvénytelen jognyilatkozat helyett a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályt kell alkalmazni, kivéve ha a felek az érvénytelen rész nélkül nem állapodtak volna meg [rég. Hszt. 10. § (2) bekezdés].
- [38] A felek között nem képezte vita tárgyát, hogy a felperes bevetési pótlékra jogosító munkát nem végzett, a régi Hszt.-nek nem volt olyan rendelkezése, amelynek alapján az alperes érvényesen rendelkezhetett volna arról, hogy a 2012-ben történt átszervezés folytán megszűnt pótlék elvesztését illetményeltérítéssel kompenzálja. A felek között a felülvizsgálati eljárásban már nem képezte vita tárgyát, hogy a felperes illetményeltérítésre, illetve illetménye kiegészítésére a Hszt. 102. § (2) bekezdése és 103/B. §-a alapján sem volt jogosult.
- [39] A Kúria kiemeli, hogy a jelen per tárgyát nem a 2013. január 1. és 2015. június 30. közötti időszakra a felperesnek kifizetett illetménykiegészítés visszafizetése képezte, hanem a bíróságoknak arról kellett döntenük, hogy a Hszt. 2015. július 1-jei hatályba lépésével elvégzendő besoroláskor, a felperes részére megállapítandó illetménybe be kell-e számítani olyan illetményelemet, amelyet az alperes korábban, a régi Hszt. 101. § (4) bekezdésébe ütköztetett, illetve jogszabályi felhatalmazás nélkül állapított meg. A jogszabályba ütköző, ekként érvénytelennek minősülő munkáltatói intézkedésre a felperes, függetlenül attól, hogy az intézkedés a 2013. január 1. és 2015. június 30. közötti időszakban hatályosult (annak alapján részére illetményeltérítést fizettek), jogosultságot nem alapíthatott.
- [40] Az eljáró bíróságok a fentiekkel ellentétes, téves jogértelmezés eredményeként jutottak arra a következtetésre, hogy a felperes 2015. július 15. napján hatályba lépett Hszt. szerinti besorolásakor a 352. § b) pontban szabályozott korábbi rendszeres

díjazás összegébe bele kellett volna számítani az illetményeltérítést, ami miatt a felperes jogosult a keresettel érvényesített illetmény-különbözetre. A 2013. január 1-től illetményeltérítés címén megállapított és kifizetett összegek nem váltak a beosztási illetmény részévé, a megszüntetett pótlék „alapilletményesítéséről” a parancsnok saját hatáskörben nem rendelkezhetett. A - másodfokú bíróság érvelésével szemben - a pótléokra jogosultság megszűnése nem ellentételezhető jogszabályba ütköző illetményeltérítéssel.

- [41] A fentiek szerint a felperes részére a 2012. évi átszervezést követően a megállapított illetményeltérítés nem volt jogszerű. Az illetményeltérítésre vonatkozó alperesi rendelkezés a régi Hszt. 101. § (4) bekezdésébe ütközött, ezért a régi Hszt. 9.§ (1) bekezdése alapján semmis. Az alperes az első- és a másodfokú bírósági eljárás során hivatkozott arra, hogy az illetményeltérítés kifizetése jogalap nélkül történt, amely előadása tartalmában semmisségre történő hivatkozás volt, amelyet az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagytak. A jogszerű állapotot az alperes a 2015. július 1. napjától hatályos besorolásban állította helyre. Mindebből következően a jogszabályba ütköző módon kifizetett illetményeltérítés az új Hszt. 352.§ b) pontja szerinti korábbi rendszeres díjazás körében nem volt figyelembe vehető, ezért az alperes jogszerűen hagyta figyelmen kívül annak összegét a 2015. július 1. napjától hatályba lépett Hszt. alapján kiadott besorolásnál.
- [42] Az alperes alaptalanul állította a felülvizsgálati kérelmében, hogy a jogerős ítélet indokolása sérti a Kp. 84.§ (2) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 346. § (4)-(5) bekezdéseit, mivel a jogerős ítélet tartalmazza a bíróság döntésének alapjául szolgáló jogszabályokat és azok értelmezését, a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat és azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett. Önmagában az, hogy az alperes az ítélet indokolásában foglaltakkal nem ért egyet, vagy az egyes jogszabályokat másként értelmezi nem jelenti az indokolási kötelezettség megsértését.
- [43] Az alperes az elsőfokú ítélet ellen benyújtott fellebbezésében sem (és felülvizsgálati kérelmében sem) vitatta a 28.128 forint gépjárművezetői pótlék megfizetésére kötelező rendelkezést, ezért a másodfokú bírósági eljárásnak és a felülvizsgálati eljárásnak sem képezte a tárgyát a gépjárművezetői pótlékra vonatkozó ítéleti döntés.
- [44] Mindezekre figyelemmel a Kúria a Kp. 121. § (1) bekezdése alkalmazásával a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezéssel érintett részében megváltoztatva a felperes keresetét abban a körben, amelyben az elsőfokú bíróság az alperest 1.746.824 forint illetmény-különbözet és kamata megfizetésére kötelezte elutasította.

A döntés elvi tartalma

[45] A hivatásos állományú a Hszt. illetményeltérítésére vonatkozó rendelkezéseibe ütközése miatt részlegesen érvénytelen munkáltatói intézkedésre nem alapíthat jogosultságot; az annak alapján kifizetett illetményelemnek a Hszt. 352. § b) pont szerinti korábbi rendszeres díjazásba való beszámítására nem tarthat igényt.

Záró rész

- [46] Az alperes a felülvizsgálati eljárásban költségigényt nem terjesztett elő, az első-, és a másodfokú perköltsége vonatkozásában a Kp. 35.§ (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 81.§ (5) bekezdésében előírt költségfelszámítást nem csatolt, ezért a Kúria a Pp. 82.§ (3) bekezdése alapján a perköltségről való határozathozatalt mellőzte.
- [47] A felperes a munkavállalói költségkedvezmény megállapításáról és érvényesítésének szabályairól szóló 73/2009. (XII. 22.) IRM rendelet 1.§-a, valamint a Kp. 35.§ (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 95.§ (1) bekezdés c) pontja alapján mentesül az első- és a másodfokú bírósági, valamint a felülvizsgálati eljárási illeték megfizetése alól.
- [48] Az ítélet elleni felülvizsgálat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.
- [49] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése által alkalmazni rendelt Kp. 114. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2020. május 25.

. Zanathy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő